

LIITON
arkki

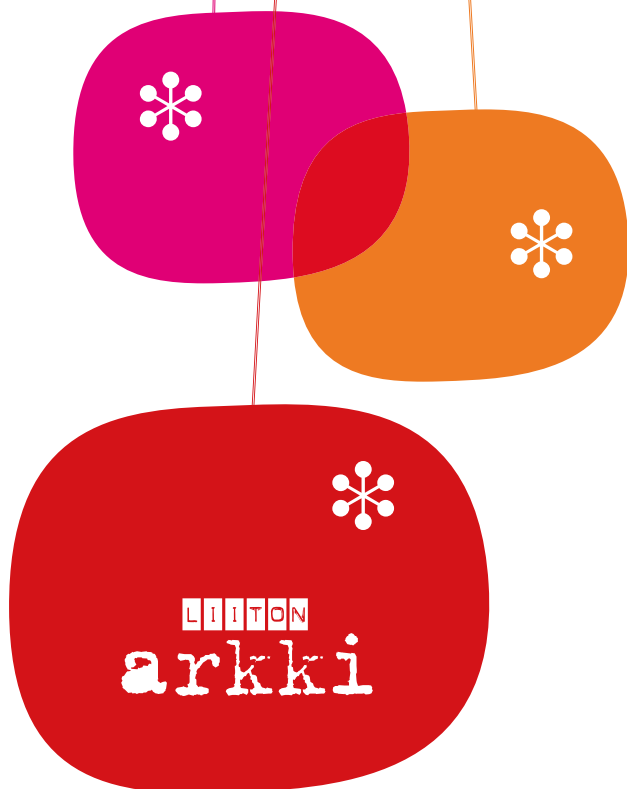
joulukuu 2015

Uhkailu ei ole palautetta
Pöllölaaksosta Pyylaaksoon
Freelancerina Siperiassa

Laatu pelastaa
Ylen uskoo
Kivinen

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Pääkirjoitus.....	3
Laatu pelastaa Ylen, sanoo Kivinen	4
Uhkailu ei ole palautetta	8
Miten toimia kun uhkaillaan	9
Pöllölaaksosta Pyyлаaksoon	10
Kuka puolustaa ellei ay?	11
Vapaana Siperiassa	12
Onko plussa plussaa ja nolla nollaa?.....	16
Sitku mutku	17
Journalistiken handlar om demokrati.....	18
Kyse on demokratiasta.....	22
Nyheternas flytt i Böle.....	23
ATOT torjui uupumusta	24
Näin Sanomatalossa.....	25
Kaupallisen radion loistava tulevaisuus	26
Vuoden varrelta.....	27

Päätoimittaja: Ari-Pekka Sirviö
Toimitus: Seppo Metso
Taitto: Leena Luotio
Kannen kuva: Seppo Sarkkinen
Paino: Edita, Helsinki

ISSN 1459-9651 (painettu)
ISSN 1459-966X (verkkolehti)

Toimituskunta:
Ari-Pekka Sirviö, pj.
Jari Aula
Linus Lång
Tiina Madisson
Kirsi Mattila
Leena Mattila
Jukka-Pekka Nyrhinen
Kari Romppainen

Julkaisija:
Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry
Uutiskatu 2, 00240 Helsinki
PL 76, 00024 Yleisradio
puh. (09) 1480 3382, 040 519 0493
rttl@yle.fi

Juttuehdotukset, kommentit ja muut viestit ovat tervetulleita. Lähetä juttusi sähköpostilla osoitteeseen seppo.metso@yle.fi.

Seuraava Arkki ilmestyy keväällä 2016.

Tämä lehti löytyy myös pdf-muodossa osoitteesta: www.rttl.fi

Onnistuneita kohtaamisia

Kun lähetin tämän pääkirjoitukseni alkuperäisen version RTTL:n asiamiehelle, joka toimii myös Liiton Arkin toimitussihteerinä, hän esitti kohteliaasti ja hienotunteisesti, että fiilaisin tekstin sävyä hieman optimistisempaan suuntaan.

Hän osui oikeaan. Tekstin sävy oli turhan masentava. Valitin muun muassa huonoista yt-uutisista ja media-alan menetetyistä työpaikoista. Vaikka työntekijäjärjestöjen täytyy toki olla realisteja, meidän täytyy myös luoda uskoa tulevaan. Nyt kerron siis positiivisia asioita.

Ensimmäisenä tulee mieleeni erittäin onnistunut kaupallisten radioiden työntekijöille suunnattu tilaisuus, jossa he pääsivät verkostoitumaan ja kertomaan työnsä ja työehtojensa kehitystarpeista. Tilaisuuden järjesti RTTL:n jäsenyhdistys Yhdistyneet mediatyöntekijät. Juuri tällaisia konkreettisia kohtaamisia alan työntekijöiden kanssa tarvitaan.

Toinen asia, joka sai minut hyvälle mielelle, oli kohtaaminen Ylen toimitusjohtaja Lauri Kivisen kanssa. Vaikka median ja Ylen

tulevaisuus tietysti mietityttää häntäkin, hän uskoo edelleen siihen, että laadukasta journalismia tekemällä tästäkin selvitään. Hän on oikeassa. Oma vahva osaamisemme sekä usko itseemme johtavat eteenpäin synkkinäkin hetkinä.

Ja onhan meillä myös toisemme. Se ei olekaan mikään ihan pieni asia. Työntekijäjärjestössä et ole koskaan yksin. Juuri nykyisenä aikana liiton merkitys on entistäkin tärkeämpi.

Kädessäsi on tämän vuoden viimeinen painettu Liiton Arkki. Lehti jatkaa ilmestymistään jatkossa samaan tahtiin, kaksi kertaa vuodessa. Muuten RTTL:n tiedotusstrategiaa rukataan vuoden vaihteessa modernimpaan suuntaan. Luovomme sähköisistä NettiArkeista ja siirrymme tekemään jatkuvasti päivittyvää sisältöä RTTL:n uusiutuville nettisivuille, jossa julkaisemme erilaisia artikkeleita. Tehostamme myös sosiaalisen median käyttöä.

Mutta siitä lisää ensi vuoden puolella. Juhlitaan ennen sitä joulu ja uusi vuosi pois alta. Hyvää joulua ja uutta vuotta siis.

ARI-PEKKA SIRVIÖ
ari-pekka.sirvio@yle.fi

puheenjohtajan palsta

KUVA Seppo Sarkkinen

**Ylen toimitusjohtaja
Lauri Kivisen kädet käyvät
vilkaasti, kun hän kuvailee
Ylen nykytilannetta ja
tulevaisuutta. Kivinen uskoo,
että Ylellä on yleisön tuki
takanaan ja ihmiset osaavat
arvostaa Ylen uskottavuutta ja
riippumattomuutta.**

**Ylen työntekijöiden ei kannata
jäädä murehtimaan Ylen
rahoitusta, vaan keskittyä
tekemään edelleen laadukasta
ja riippumatonta journalismia,
sanoo toimitusjohtaja.**

LAURI KIVINEN istahtaa sohvanurkkaukseen Ylen hallintoneuvoston kokoushuoneessa. Seitsemännen kerroksen ikkunas-
ta avautuu näkymä yli syksyisen Pasilan.

Syksy on ollut kova suomalaiselle medialle. Kaupallisen median ahdinko on syventynyt. Hallitus on perustanut kaksi työryhmää, joista toinen pohtii laajemmin median selviytymistä ja toinen puolestaan pelkästään Ylen asemaa ja rahoitusta. Yle-veron indeksikorotus jää jälleen tulematta ja entistä useampi kansalainen vapautetaan verosta. Lisäksi kaupallisen median kritiikki Yleä kohtaan on kiihtynyt entisestään.

Kivisen olemus on kaikesta huolimatta rauhallinen, kun hän alkaa puhua. Hän ei suostu aluksi lainkaan myöntämään, että Ylen ryöpytys kismittäisi.

– Ymmärrän sen, että hallitusohjelmaan haluttiin mukaan jonkinlainen katsaus, missä Yle menee ja onko se oikeassa asemassa. Onneksi meillä on hirveän hyvä selkänöja yleisöltä. Uutisten uskottavuutta ja rikasta tarjontaa osataan arvostaa, uskoo Kivinen.

Kivinen myös muistuttaa, että verotuksen muutokset eivät lyhyellä tähtämellä vaikuta suoraan Ylen rahoitukseen, vaan tv- ja radiorahaston tuloihin. Yle-laki taas määrittelee, kuinka paljon rahastosta annetaan ulos Ylelle. Jos rahastoon alkaa kertyä alijää-

mää, valtion on mietittävä kuinka alijäämä korjataan. Vaihtoehtoina on nostaa veron määrää, vähentää Ylelle osoitettavaa rahaa tai tasoittaa rahasto lisäbudjetilla.

Lopulta Kivinen – pienen inttämisen jälkeen – myöntää, että joskus Yle-kritiikki vähän harmittaakin. Varsinkin virheellisiin tietoihin perustuva kritiikki syö miestä.

– Vimmassa heitetyt syytökset perustuvat usein rajuille yleistyksille ja virheelliselle tiedolle. Esimerkiksi tuntuu omituiselta, että koko ajan tivataan Ylen tehtävän selkeyttämistä, vaikka samaan aikaan kolme vuotta vanhan Yle-lain seitsemännessä pykälässä on kolmisenkymmentä kohtaa, joissa tehtävät määritellään. Niitä me parhaillaan toteutamme, puuskahtaa Kivinen.

Yle-laissa ei haluttu määrittää tehtävää kuitenkaan liian tarkasti. Kivinen on siihen tyytyväinen, sillä tarkoin korvamerkityllä rahalla Ylen olisi vaikea toimia. Hän nostaa esimerkiksi venäjänkieliset uutiset.

– Jos tehtävä olisi määritelty liian tarkasti, emme esimerkiksi olisi koskaan aloittaneet venäjänkielisiä tv-uutisia. Nyt kaikki ovat sitä mieltä, että ne ovat arvokas ja tärkeä asia. Tällaista journalistista ja resurssien suuntaamisen vapautta meillä täytyy olla, koska aika muuttuu, muistuttaa Kivinen ja naputtaa sanojensa vahvistukseksi pöytää.

TEKSTI Ari-Pekka Sirviö KUVAT Seppo Sarkkinen

Vastakkainasettelun ajassa tarvitaan riippumatonta journalismia

Kivinen uskoo laadun pel

Samaan aikaan Kivisen olkapäällä istuu kuitenkin peikko – pelko siitä, että asiat muuttuvat.

– Jossain määrin huolestuttaa, määrittelee parlamentaarinen työryhmä Ylen tehtävät tulevaisuudessa liian tiukasti. Ja mikäli taloustilanne huononee edelleen paljon, saatetaan myös miettiä, minkälaiseen Yleen Suomella on varaa, synkistyy Kivinen hetkeksi.

Ajoittain nousee esille myös väitteitä, että Ylen valvonta olisi liian löysää. Kivisen mielestä puheet ovat turhia. Viestintävirasto on hänen mukaansa löytänyt hyvin roolinsa Ylen hallintoneuvoston ja hallituksen rinnalla.

– Laki näyttää toimivan hyvin, koska meitä on kyllä valvottu, vaikka minä en ole siitä pitänytkään, naurahtaa Kivinen.

– Viestintävirasto on kiinnittänyt huomiota moneen asiaan ja jopa kieltänyt meiltä asioita, kuten Tangomarkkinoiden logon liiallisen näkyvyyden tai lottoarvonnan. Viestintäviraston valvonnan päälle tulee vielä höysteeksi yleisöltä tuleva valvonta.

Vain laatu ja riippumattomuus pelastavat

Tämän syksyn aikana toimitusjohtaja on saanut rauhoitella alaisiaan moneen otteeseen, sillä osa Ylen henkilöstöstäkin on alkanut huolestua tulevaisuudestaan. Kivinen

astavan Ylen

muistuttaa, että vaikeina aikoina on parasta keskittyä työssään olennaiseen.

– Ei kannata voitotella indeksiä, vaan käyttää sekin energia niin kovien juttujen tekemiseen, että kaikki muu kalpenevat ja ihmiset huomaavat Ylen merkityksen joka päivä. Meidän ei kannata antaa haastatteluja, joissa kauhistellaan, kuinka Yleltä nipistetään. Ei! Meidän kannattaa järjestää sananvapausseminaareja ja muistuttaa kuinka tärkeää sananvapaus on. Tekoja, eikä puheita! Kivinen innostuu.

Kivinen näkee sosiaalisen median uhkana sananvapaudelle. Vaikka sosiaaliset verkot näennäisesti lisäävät sananvapautta, ne ovat herkkiä saastumaan, hän muistuttaa.

– Riippumattomuus punnitaan silloin, kun kontrastit ja voimakkaat mielipiteet korostuvat yhteiskunnassa. Silloin Ylen on pidettävä huolta, että sen journalismi on monimuotoista, riippumatonta, suhteellisuudentajuista ja kontekstuaalista, jotta sieltä ei irroteta yhtä asiaa. Kun maailma on myllerryksessä, tarvitaan vakauttavia, luotettavia ja uskottavia toimijoita. Yleen voit uskoa tässä maailmassa, sanoo Kivinen ja nyökkää ikkunaan päin.

Kivinen on lukuisia kertoja muistuttanut, että Ylen on pystyttävä näykkimään ja jopa puremaan kättä, joka sitä ruokkii. Hän uskoo, että eduskunnassa on fiksuja ihmisiä, jotka ymmärtävät tämän. Ylen riippumattomuudella on Kivisen mukaan kiistaton ja hyvin vahva kaikkien poliittisten ryhmien tuki. Yhtiön hallintoneuvostokin kävi asiasta hyvin pitkän keskustelun, koska moni hallintoneuvos pelkäsi hallituksen ehdottamien toimenpiteiden vähentävän riippumattomuutta. Myös valtionvarainministeriöstä on vakuutettu Kiviselle, että kaikki ehdotukset; Yle-veron jäädyttäminen, veron alarajan nosto ja Ylen rahoituksen siirto julkisen kehyksen piiriin, ovat olleet joko taloudellisesti tai teknisesti, eivät poliittisesti perusteltuja.

– Kaikki, joilta olen sitä kysynyt, sanovat tämän kirkkain silmin. En voi muuta kuin uskoa heitä! Toivonkin, että poliitikot muis-

taisivat mainita riippumattomuuden merkityksen hieman nykyistä useammin.

Kivisen mukaan poliittisen kentän joka laidalta tuleva kritiikki on oikeastaan hyvä asia. Se kertoo omaa tarinaansa Ylen riippumattomuudesta.

– Saamme kritiikkiä, että elämme vain punavihreässä kuplassa. Samaan aikaan meitä moititaan siitä, että mollaamme vain Perussuomalaisia. Ja samaan aikaan meitä arvostellaan siitä, että me annoimme pääministerille aikaa kanavaltamme. Näinhän se toimii. Meillä on niin laaja spektri, että se on harvinaista koko maailmassa, hän hehkuttaa.

Kaupallisen median murros vasta alkusoittoa

Lauri Kivinen on toistanut useaan otteeseen, että on myös Ylen etu, että kaupallinen media voi hyvin ja mediakenttä on monipuolinen. Kaupalliset mediayhtiöt ovat kuitenkin kontanneet jo jonkin aikaa. Irtisanomisutiiset ovat tulleet tutuiksi. Suuria mediataloja on myyty ja yhdistelty ja toimitusjohtajat ovat vaihtuneet.

– Yritysrakenteen muutoksessa olemme nähneet vasta alkusoiton. Koko ketju pilkotaan toisella tavalla kuin ennen. Sanomilla esimerkiksi oli aiemmin koko ketju hallussaan paperikoneesta postilaatikolle. Ja nyt sitten suljetaan painoja ja paperikoneita. Mediatalojen elinkentäksi jää sisällön tuottaminen ja myyminen jollakin liiketoimintamallilla, maalaillee Kivinen.

Toinen suuri uhka suomalaisille mediayhtiöille ovat ulkomaiset yhtiöt, jotka vievät mainoseurot maasta pois. Kivinen arvioi, että Google nousee ensi vuonna mainosmyynnin määrässä jo Alman rinnalle.

– Google ei kuitenkaan panosta Alman tavoin suomalaisen sisällön tekemiseen. Sisällöntuotantoon ei saada rahaa, jos mainostulot menevät ulkomaille. Mutta voiko henkeä panna enää takaisin pulloon? En ole kovin hyvä neuvomaan kaupallisia kumppaneita, mutta toivon, että ne löytävät taloudellisesti kestäviä liiketoimintamuotoja. On

myös tärkeää, että kuluttajat ymmärtävät, että ilmaisia sisältöjä ei ole.

Rahan valta mediamarkkinoilla johtaa keskustelumme nopeasti takaisin sananvapauteen ja demokratiaan. Voiko käydä niin, että se, jolla on rahaa, saa viestinsä läpi? Kivisellä on vastaus valmiina.

– Yle-laki varmistaa, että on median sisällöntarjonta on monipuolista. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ei ymmärretä, miksi Euroopassa laitetaan rahaa tällaiseen julkiseen palveluun. Eurooppalainen journalismi on kuitenkin laajasti katsottuna paljon laadukkaampaa kuin amerikkalainen. Siellä on kapea kärki huippujournalismia, mutta se ei ole kaikkien ulottuvilla. Ei auta, jos muutama eliittilehti tai public service -kanavat tekevät tosi hienoa työtä, jos yleinen taso on täysin kaupallisten kanavien armoilla, etenkin televisiossa, kuvailee Kivinen.

Yle on toiminut tiukassa taloustilanteessa myös media-alan elvyttäjänä, muistuttaa Kivinen. Kun mainostulot ovat vähentyneet ja työpaikkoja on hävinnyt alalta paljon, Yle on pystynyt tarjoamaan alalle vakaamman ankkurin ja pitkäjänteisyyttä. Yksi osoitus tästä on se, että Yle on luvannut lisätä ulkopuolisia ostoja, jotta indieyhtiöt voisivat laskea edes jotain sen varaan silloin, kun muilla menee huonosti.

– Ja vaikka kuinka sanotaan, että olemme kiinni vanhassa, meillä on valtavan suuri uudistumiskyky. Olemme olleet aina sähköisessä mediassa, kun muut ovat vasta tulossa tänne. Meillä ei ole muiden mediamuotojen painolastia kuten painokoneita tai omaa jakeluverkostoa. Se onneksi myytiin runsaat kymmenen vuotta sitten, muistelee toimitusjohtaja Digitan myyntiä.

Nousemme mukavilta sohvilta. Lauri Kivinen astelee hissiin ja suuntaa pian alkaamaan kehityskeskusteluun. Se ei ole hänen omansa. Kukahan muuten voisi pitää Ylen toimitusjohtajalle kehityskeskustelun? Ylen hallintoneuvosto? Tai ehkä Lauri Kivinen käy omaa kehityskeskusteluaan joka päivä Ylen yleisön kanssa?

Lauri Kivinen:

Yle 5 vuoden päästä

YLEN TALOUS

Yle on suunnilleen samankokoinen kuin nyt.

TYÖ YLESSÄ

Moni yleläinen tekee erityyppistä työtä kuin nykyään. Heidän arkensa on erilaista kuin tänään. Työn tekeminen ja työvälineet muuttuvat. Tekniikka on kevyempää ja järjestelmät helpompikäyttöisiä ja nopeampia. Suurin osa yleläisistä tekee sisältöä. Tietysti tulee uuttakin ilmaisua, mutta etenkin radiossa ja televisiossa sisältö on paljolti samannäköistä kuin tänään. Ilmaisuvoima tulee yleläisten perinteisestä taidosta.

JOURNALISMI

Verkossa uutiskynnys on madaltunut, jolloin Ylenkin on mietittävä, julkaisemmeko asioita, joita ei pitäisi julkaista. On tehtävä enemmän valintoja. Kannattaa julkaista ehkä vähän vähemmän, mutta punnitumpaa, harkitumpaa, tutkitumpaa ja laadukkaampaa.

JULKAISUALUSTAT

Sisällöstä suurin osa jaetaan erilaisten verkkopalvelujen ja -sivustojen kautta. On mietittävä, kuinka valjastamme omaan käyttöömme ja asiakkaidemme hyväksi ulkopuoliset alustat. Ylellä täytyy olla myös oma vahva verkkoalusta.

YLEN ORGANISAATIO

On vara parantaa ja muuttaa toimintatapoja. Uudet työkalut, esimerkiksi Google ja tiedon jakaminen pilvessä ovat jo muuttaneet paljon Ylen toimintaa. Tehokkuutta tulee lisää ja resursseja pystytään vapauttamaan sisällön tekemiseen. Ohjelmia ostetaan Ylen ulkopuolelta jonkin verran enemmän kuin tänä päivänä. Samalla oman tuotannon mittakaava ja skaala pidetään tarpeeksi isona.

YLEN VALVONTA

Tällä hetkellä kansanedustajat sanovat huolehtivansa, että Yle säilyy eduskunnan alaisuudessa. Se on ykkösiä, josta minäkin haluan pitää huolen. Viiden vuoden kuluttua isoja asioita ovat muun muassa urheiluoikeudet, suomalaisen mediakentän muoto, millaisia uutisia verkossa on sekä miten televisio ja radio kehittyvät eteenpäin.

TEKSTI Maria Jyrkäs
KUVITUS Sebastian Dahlström

Työnantajan nopea apu työntekijään kohdistuvassa uhkaustilanteessa on kaikkien etu.

Sain kesällä tappouhkauksen kesken suoran radiolähetysten. Uhkaus tuli muun viestitulvan mukana lähetyksikunaan. Se on Radio Suomen nettisivuilla oleva reaaliaikaisena virtaava keskustelu, johon kuka tahansa voi osallistua.

Uhkauksen tullessa seuranani oli onneksi lähetysten tuottaja. Siitä huolimatta kävi nopeasti selväksi, että tällaisiin tilanteisiin ei ole juuri mitenkään varauduttu. Minä juonsin lähetysten loppuun, musiikkikappaleiden aikana olin yhteydessä Ylen turvallisuusosastoon, ja lähetysten päätyttyä tein saamieni ohjeiden mukaisesti rikosilmoituksen. Sen jälkeen lähdin kotiin, kehoituksena soittaa hätänumeroon, jos jotakin yllättävää ilmenee. Ei onneksi ilmennyt.

Vähitellen tapauksen aiheuttama järkytys laimeni ajatuksissani, ja viesti sulautui yhdeksi niistä lukuisista aggressiivisista tai muuten vaan vastuuttomista jutuista, joita lähetyksikunaan tulee muiden viestien seassa päivittäin.

Viestejä tulee – se on hyväksyttävä

Minä saan paljon viestejä kuuntelijoiltani. Ne tulevat joko lähetyksikunan kautta, sähköpostilla tai Facebookin välityksellä. Suurin osa viesteistä on lyhyitä tervehdyksiä, osa sisältää palautetta -joko positiivista tai negatiivista - ja oman osastonsa muodostavat treffipyynnöt ja aavistuksen vihjailevat viestit.

Omalla persoonallaan työskentelevän radiojuontajan on hyväksyttävä, että nämä kuuluvat tässä työssä asiaan. Itse olen ottanut linjaksi, että vastaan sellaisiin kysymyksiin ja palautteisiin, jotka ovat asiallisia ja kohdistuvat työhöni.

Uhkailu ei kuitenkaan ole palautetta

Sen tajusin viimeistään siinä vaiheessa, kun vain muutama kuukausi tappouhkauksen jälkeen täytin taas yksinani rikosilmoituslomaketta poliisiin nettisivuilla. Tällä kertaa kyse oli sähköpostiviesteistä, joiden lähettäjä uhkasi raiskata minut. Viestejä tuli monta ja niitä tuli sekä työ- että henkilökohtaiseen sähköpostiini.

Pelko ei kuuntele järkeä

Ilmoitin asiasta esimiehelleni ja Ylen turvallisuusosastolle. Turvallisuusosasto lähetti uhkailijalle vastaussähköpostin, jossa se mielestäni liiankin kohteliaaseen sävyyn pyysi uhkailijaa lopettamaan. Jälkeenpäin se on suuttanut minua. Uhkailuun pitää suhtautua vakavasti, ja se pitää ilmaista myös uhkaajalle riittävän yksiselitteisesti.

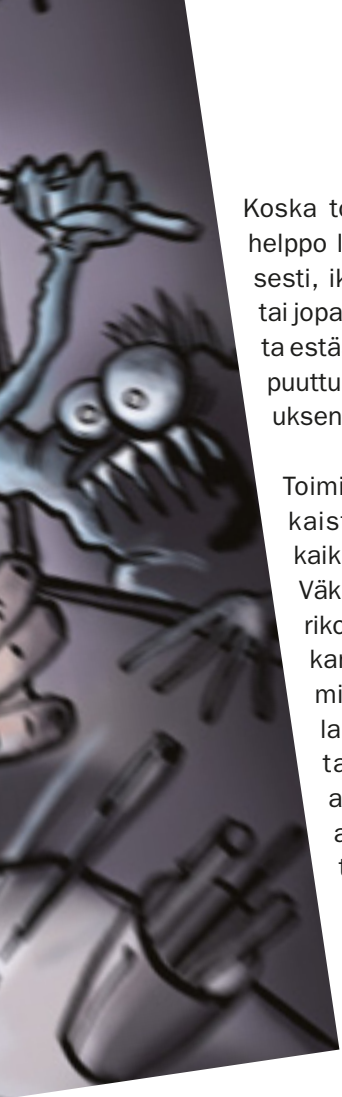
Vaikka tiedän, että toimittajiin kohdistuvat uhkailut eivät Suomessa juuri koskaan johda fyysiseen vahingoittamiseen, pelästyin silti kovasti. Ja pelko ei kuuntele järkeä.

Muutuinkin säikyksi ja ylivarovaiseksi. En uskaltanut liikkua pimeässä. Juontamiseni muuttui persoonattomaksi. Yönnet katosivat ja sen vähän minkä nukuin, näin painajaisia, joissa uhkaaja oli perässäni.

Vasta jonkin ajan kuluttua tapahtuneesta ymmärsin pyytää apua, ja sainkin sitä. Olin ollut niin lukossa, etten ollut aluksi edes tajunnut, ettei tuollaisessa tilanteessa tarvitse jäädä yksin.

Nopea apu on kaikkien etu

Vihapuhe on ikävä kyllä tullut osaksi suomalaista arkea, ja tiedän, että ammattikuntamme edustajat vastaanottavat sitä aimo annoksen päivittäin.

Koska toimittajaa on nykyään helppo lähestyä henkilökohtaisesti, ikävän sävyisiä viestejä tai jopa uhkauksia ei voi ennalta estää. Mutta siihen voidaan puuttua, mitä tapahtuu uhkausten saapumisen jälkeen.

Toimittajat ovat paksunahkaista porukkaa, mutta kaikkea ei tarvitse kestää. Väkivallalla uhkaaminen on rikos, ja myös työnantajan kannattaisi suhtautua ilmiöön sillä vakavuudella. Työnantajan nopea ja tarkoituksenmukainen apu on ratkaisevassa asemassa, jotta uhattu pysyy työkykyisenä. Siitä hyötyvät uhattun lisäksi myös työnantaja ja yleisö.

Esimiehellä tulisi olla tiedossa tavat joilla hän voi nopeasti tukea alaisiaan. Mikäli uhattu tarvitsee työterveyden keskusteluapua, sitä pitäisi saada heti eikä vasta silloin, kun seuraava vapaa aika löytyy. Uhattun pitäisi myös saada apua sen arviointiin, onko rikosilmoituksen tekemisen kynnys ylittynyt. Jos uhkaajaan on mahdollista saada yhteys, turvallisuusosaston (jos sellainen työnantajan taholta on olemassa) pitäisi ilmaista riittävän jämerästi, että uhkailu on lopetettava.

Ja ennen kaikkea työnantajan pitäisi ottaa ohjat käsiinsä ja varmistaa muutamaan otteeseen, missä kunnossa uhattu on. Uhattu ei välttämättä ymmärrä pyytää apua siinä vaiheessa, kun paniikki lyö järjen kanveesiin. Minäkin olen ollut pahoissa paikoissa ja siedän mielestäni paljon, mutta niin vain lamaanuin hetkeksi lähes toimintakyvyttömäksi.

Maria Jyrkäs on Yle Radio Suomen juontaja-toimittaja.

MITEN TOIMIA KUN UHKAILLAAN ?

Jos propagandaa ja trollien viestejä ei aina osata tunnistaa, niin vihapuhe, uhkaukset ja loanheitto on sitäkin helpompi havaita ja valitettavasti ne osuvat kohteisiinsa kipeästikin.

Ilmiö ei ole uusi, mutta siitä on tullut entistä helpompaa. Paskapaketin lähettämiseen tai ”tiedämme, missä asut”-viestien perille saamiseen on aikaisemmin joutunut näkemään ehkä liikaa vaihua ja siksi jääneet jopa tekemättä.

Tyhmyys on ehtymätön luonnonvara. Osa syyllistyy sen jakamiseen ajattelemattomuuttaan, mutta loppujen lopuksi melko pieni ääliöiden joukko tekee sitä järjestelmällisesti esimerkiksi sananvapautteen vetoamalla. Sananvapaus ei kuitenkaan ole rajoittamaton, eikä kohtuutonta arvostelua tule sietää.

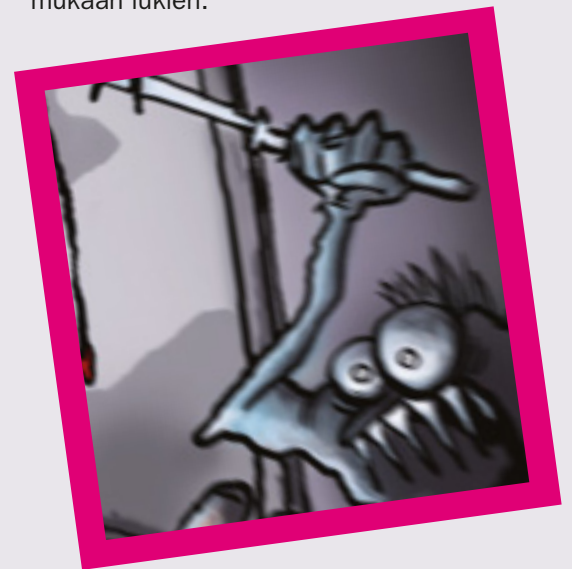
Toisaalta vuorovaikutus on päivän sana, ja sen negatiivisten puolten kanssa on näköjään vain elettävä.

Mutta uhkailua, herjaamista ja ahdistelua ei tarvitse eikä pidä jäädä pohtimaan yksin.

Työnantajan tulee tarjota työntekijöilleen apua ja puuttua tilanteeseen niin ettei häiriökäyttäytyminen jatku.

Tukea voi esimerkiksi Ylessä hakea eri tahoilta: Työterveyshuollon palveluista, Työsuojelusta, Turvallisuudesta, esimieheltä, luottamushenkilöiltä ja tarvittaessa keskustelusta omassa työyhteisössä. Omalta osaltani olen valmis keskustelemaan asioista myös ns. virka-ajan ulkopuolella. Puhelin on aina päällä.

Jos kyse on rikoslain mukaan rangaistavasta toiminnasta, esimerkiksi väkivallalla tai muuten ihmisen terveyteen liittyvästä uhkailusta, on syytä tehdä rikosilmoitus, jota varten löytyy kaavake poliisin sivuilta. Myös lievemmissä tapauksissa Turvallisuus antaa asian tiedoksi poliisille. Edellä mainittujen palveluiden puoleen voivat Ylessä, tilanteen niin vaatiessa, kääntyä kaikki Ylessä työskentelevät, määräaikaist mukaan lukien.

Maikkarin puolella tuen saamisen väylät ovat samansuuntaiset. Kaikissa isommissa yhtiöille töitä tekevissä yrityksissä on omat työsuojelupäällikkönsä ja työsuojeluvaltuutettunsa. Asiasta puhuminen on ensiarvoisen tärkeää. Näin työnantajakin saa tietoa ja voi toimia tarpeen mukaan. Asiasta puhuminen tiedotusvälineissä on mainiota mediakasvatusta.

Freelancereita kehottaisin kääntymään esimerkiksi FAO:n luottamushenkilön kautta sen työnantajan puoleen, jolle he tekevät töitä. Yksi vaihtoehto on Aluehallintovirasto, jossa työsuojelun vastuualueella toimii työhyvinvointipäivystys.

Markku Värtö
työsuojeluvalluutettu Hki-Uusimaa

Pöllölaaksosta Pyylaaksoon

KERTOISITKO kuulumisia Maikkarista? Mitentä teillä menee? Mikä on fiilis?

Kyllä. Olen viime vuosina erilaisissa seminaareissa pitänyt lukuisia puheenvuoroja MTV:n tilanteesta. Ihmiskoelaboratoristamme. Yt, yt, yt, ulkoistamisista, työsopimuskiistoja (lue: kiristystä). Joskus olen miettinyt, kuka näitä jaksaa toistuvasti kuunnella. Viimeksi mietin tätä vakavasti, kun kokoonnuimme RTTL:n tukimiespäiville Turkuun lokakuussa ja SJL:n luottamusmiespäiville Jyväskylään marraskuussa.

Kun samoja alakuloisia yt-viestejä kaikkua puolelta – viimeksi Sanomilta, tekee mieleni pahoitella, että puhun vain omiani. Tekee mieleni pahoitella, että kaikki puhumme omiamme. Miksi näin pienessä liitossa kuin Journalistiliitto on, puhutaan niin monella eri kanavalla? Kuunnellaan ja toivotetaan varmasti ihan vilpittömästi voimia ja sitten jokainen palaa omille taistelutantereilleen tappelemaan yksin sen oman pienemmän tai suuremman joukkonsa kanssa. Meillä sen pienemmän – ja alati pienevän. Terveisiä vaan tuotantoyhtiöstä, Mediahub Helsinki Oy:stä. Tällaiseen pöytälaatikosta tempaistuun firmaanhan MTV Oy ulkoisti meidät uutisten tekijät viime keväänä.

JOKU VETI VÄLISTÄ, JOKU SÖSSI DIILIT

Maikkaria on kutsuttu Pöllölaaksoksi. Yhdistyksemme voima on huvennut viime vuosien yt-kierteessä kuin se kuuluisa pyy. Maailmanlopusta en vielä haluaisi puhua, mutta me olemme nyt Pyylaakso. Vain viisi vuotta sitten olimme miltei Piilaakso. Tu-

lostatuli 2000-luvun ensi vuosikymmenen lopulla niin, että pelisukat pyörivät jaloissa. Ja peliin mentiin täysillä.

En lähde syyttämään ketään johtajaa Paytv:n perustamisesta, mutta sen pelin firma hävisi hävisi 6 - 0. Liian kalliit maksu-tv:n ohjelmaoikeudet ja huonot diilit jakelua hoitavien operaattorien kanssa ovat olleet draamaattisen suuri syy Maikkarin alamäkeen – ei suinkaan yksin tv-mainonnan pudotus.

Korjausliikkeitä tehtiin liian hitaasti, liian myöhään. Lehdistöissä nähtäisiin merkkiä unia 500 000:sta tilaajasta, Maikkarille tämäkään ei riittänyt. Joku veti välistä, joku sössi diilit.

Ja kun tässä kriisissä saneerataan, uhreina ovat olleet ohjelmatyöntekijät, journalismi, uutiset. Mistäs muualta säästöt, kun ohjelmaoikeuksia ei voi kauppaan palauttaa eikä kukaan muukaan niitä osta. Peli on pelattava loppuun ja sitten katsotaan, mihin divariin tiputaan. Pay-tv ajetaan nyt pikkuhiljaa alas.

Olen miettinyt yhtiömme mediabisnestä paljon. Varmaan liikaakin, siksi että eihän se minulle kuulu – eikä kenellekään muullekaan ohjelmatyöntekijälle. Me teemme sisältöä. Ja yt-neuvotteluissa laadimme säästöpaketteja ja joustimme niin maan p***eleesti, jotta säästimme työpaikkoja. Tämän päälle eteemme lyödään uudet työsopimukset tylyjen salassapito- ja kilpailukieltopykälien kera uhkauksella: Jos ette allekirjoita, säästöpaketti puretaan ja yt:t voivat jatkaa! Tällaista on MTV:n johta-

miskulttuuri vuonna 2015.

Jos bisneksestä vastaavat johtajat eivät saa vuodesta toiseen jatkuvien yt-saneerausten jälkeen bisnestä toimimaan, katsokoot peiliin. Meillä ei ole enää mitään annettavaa. Ymmärtäisivät jo, että kuppi on täynnä - ja nurin meni!

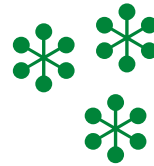
JOUDUMMEKO KÄYMÄÄN TAPPELUMME YKSIIN?

Nyt voimme enää kääntyä omiemme puoleen. Ei kai se ole väärä suunta? Mikä on yhteinen asiamme? Ensi syksynä käydään MOT ry:n kannalta ratkaisevat tes-neuvottelut. Firmamme tulevaisuutta 2016 en lähde ennustelevaan (vaikka pystyisin), mutta millaista työehtosopimusta meille tarjotaan? Firma on jo ilmoittanut, että nykyisen tessin pohjalta ei jatketa. Samaan aikaan mm. Yleisradio ja lehdistö käyvät omat neuvottelunsa.

Meille ei jää jäljelle enää kuin yksi tavoite: tehdä töitä jatkossakin mahdollisimman inhimillisen tessin suojissa ja saada sen piiriin kaikki jäsenemme. Kaikki! Jäsenistömmme on hajotettu viimeisen kymmenen vuoden aikana ulkoistuksilla, alihankinnalla ja vuokratyöllä useisiin eri firmoihin. Edunvalvonta on hankaloitunut ja yhteiset voimamme ovat heikentyneet.

Joudummeko käymään tappelumme yksin? Jokainenko juoksee omat tes-neuvottelunsa omilla radoillaan ja jos joku häviää, toivotellaan voimia. Näinkö tässä käy? Ylen ja MOTin tessen yhdistämisestä on neuvoteltu (se olisi meidän voitto!), mutta jos hanke kariutuu ja me saamme nykyistä huomattavasti heikomman työehtosopimuksen, tämäkö meidän on vain hyväksyttävä. Siis tämäkin vielä?

Journalistiliiton on yhdistettävä voimansa ensi syksyn tes-neuvotteluissa

TEKSTI Kirsi Mattila

Kokousten pyörteissä

Olen mukana aika monessa järjestössä ja liiton hallintoelimestä. Joku viikko voi olla sellainenkin, että olen kiinni kokouksissa joka ikinen päivä. Tässä yksi esimerkki – arvioikaan itse, oliko kokoustamisessa järjeä:

Maanantaina kokoontui ensin Vikesin hallitus; Radio- ja televisiotoimittajien liitto on nimennyt minut edustajakseen Viestintä ja Kehitys-Säätiön hallitukseen. Vikes taas on Journalistiliiton oma kehitysyhteistyöjärjestö, joka tekee työtä maailman sananvapauden edistämiseksi. Toimittajien koulutus on tässä avainasemassa.

Keskustelimme Vikesin hallituksessa Suomen hallituksen päätöksestä vähentää kehitysyhteistyöhön osoitettuja varoja. Vikesillä on vielä vuonna 2015 peräti 12 hanketta eri puolilla Afrikkaa, Aasiaa ja Etelä-Amerikkaa. Ensi vuonna vain kuuden hankkeen budjetti on turvattu. – Vaikeiden aikojen yli on kuitenkin sinniteltävä; parempi kuusi hanketta kuin ei yhtään hanketta.

Puhuimme Vikesin hallituksen kokouksessa myös sääntöuudistuksesta, jota käsitellään joulukuussa Vikesin valtuuskunnan kokouksessa. Sääntöjä muutamme, jotta Vikesin toiminta olisi entistä. Siksi esimerkiksi aikaisemman yhden valtuuskunnan kokouksen sijasta jatkossa on kaksi kokousta; keväällä käsitellään tilinpäätös ja syksyllä hallituksen kokoonpano.

Maanantai-iltapäivä jatkui Freeneuvottelukunnan kokouksella. Suomen Journalistiliiton hallituksen jäsenenä olen Freeneuvotte-

lukunnan puheenjohtaja. Selvitämme liiton mahdollisuutta antaa free-jäsenilleen vastinetta jäsenmaksun maksamisesta; olisiko mahdollista perustaa yritys, joka kanavoisi freejäsenenten töitä, hoitaisi työnantajavelvoitteet, loisi freekuille verkostoitumismahdollisuuksia ja markkinoisi työntekijöittensä osaamista.

Mahtava hanke, jonka käytännön työelämän sudenkuoppia parhailaan selvittelemme. Kokouksessa oli läsnä työttömyyskassamme Finkan kas-sanjohtaja **Aija Ståhlberg** sekä Osuuskunta Lilithin toimitusjohtaja **Kikke Heikkilä**. Niin Aijan kuin Kikenkin tapaaminen herätti monia ajatuksia, joista te jäsenet kuulette jatkossa lisää.

Tiistaina meillä oli FAOn hallituksen kokous ja edunvalvontakysymysten lisäksi käsitte-elimme muun muassa jäsentapaamista (pikukoulujen merkeissä) ja jäsenmatkaa (Albaniaan ensi keväänä).

Keskiviikkona FAO ja Yhdistyneet Mediatyöntekijät YMT tarjosivat jäsenilleen elokuvailan. Esillä oli oma ohjaukseni Marzia, ystäväni, joka kertoo afganistanilaisesta nuoresta naisesta, joka haluaa muuttaa yhteiskuntaa, jossa elää; elämän realiteetit ovat kuitenkin toiset kuin nuoren unelmat. Oli ilo tavata kollegoita ja keskustella niin oman työn rajoituksista kuin mahdollisuuksistakin. Mitä toimittajina tai ohjaajina voimme vaikuttaa? Missä on ylipäätään tämän työn mieli?

Torstaina kokoontui Suomen Journalistiliiton hallitus. Valmistelimme mm. vuoden 2016

toimintasuunnitelmaa. Olen iloinen, että voin edustaa freelancereita liiton hallituksessa. Koen, että olen asetettu paljon vartijaksi ja että työlläni on merkitystä.

Torstaina illalla Naistoimittajat ry:n hallitus kokoontui. Juuri Naistoimittajien kautta olen mennyt Afganistaniin alun perin vapaaehtois-töihin kouluttamaan paikallisia naistoimit-tajia. Projektimme jatkuu vielä ainakin pari seuraavaa vuotta.

Kun viime lokakuussa olimme jälleen ker-ran koulutusmatkalla Kabulissa, tilaisuutta varjostivat Kunduzin tapahtumat. Taleban oli vallannut kaupungin, radiot oli ryöstetty ja tuhottu, ja naistoimittajat olivat burkhiin kääriytyneinä paenneet kaupungista.

Kurssillemme osallistui 13 radiotoimittajaa Kunduzista, ja totta kai akuutti tilanne vai-kutti koko kurssin ilmapiiriin. Hallitus ilmoitti vallanneensa Kunduzin takaisin Talebnilta, mutta aseelliset yhteenotot alueella jatkuivat... Naistoimittajat ry on vedonnut Kun-duzin naistoimittajien puolesta; jos radioita ei rakenneta uudelleen, ei näillä naisilla ole tulevaisuutta.

Perjantaina oman ammattiosastom-me työryhmä kokoontui editoimaan Yleisradion freelancereita koskevaa Yhtyneet-työehtosopimusta. Ensi vuosi on tes-vuosi eli on aika jälleen neuvotella työ-ehtosopimuksista. Kysymys kuuluu, millä ehdoilla tätä työtä tehdään jatkossa? Kuka sanelee ehdot? – Mitä luulette, jos ammat-tiyhdistysliikettä ei olisi, kuka puolustaisi työntekijän oikeuksia?

Tänne kannatti tulla, riemuit-
sen sydämessäni. Vaikka en
ole saanut juttua vielä myytyä
minnekään, ja matkaan on
uponnut jo paljon rahaa. Juuri
tämän auringonlaskun aikana
syrjäisessä Tuvan kolkassa katoavat kaikki
freelancerin huoleni.

Tulipunaiset viimeiset auringonsäteet ko-
rostavat shamaanien kauniiden vaatteiden
koristeellisuutta. Sulilla koristettujen pää-
hineiden siluetit liikkuvat pitkässä jonossa
rituaalipaikalle. Samaan aikaan kun pilvet
halailevat uneliaita vuoria ja suolajärveltä
nousee sumu, sytyttävät shamaanit rituaa-
litulet. Tulia on kolmesta, sillä niin monta
tuhatta vuotta ovat shamaanit täällä kokoon-
tuneet. Shamaanit nostavat rumpuja kohta
alkavan rituaalimatkan kunniaksi, matkaa
ilmentävä tanssi jatkuu auringonnousun
saakka.

Tuva on yksi kaukaisimmista paikoista
Etelä-Siperiassa. Paikka on vaikeapääsyi-
nen, kesti runsaat kaksi päivää matkustaa
Moskovasta tänne, ensin kului yksi päivä
lentokoneessa ja sitten vielä toinen päivä
autossa. Mutta tämä on myös yksi Venä-
jän federaation upeimmista ja luonnonkau-
neimmista paikoista. Karu vuorimaisema
vaihtuu yhtäkkiä metsäisen taigan ja vilk-
kaiden jokien risteykseksi. Sivilisaatiosta ei
ole merkkejä.

Olen kuvaamassa paikassa, jonka nimi on
Cheder; pitkän, banaaninmuotoisen suola-
järven vesi on voimakkaasti kirvelevää, mut-
ta erittäin ravitsevaa. Neuvostoliiton aikana
rakennettu sanatorio toimii vieläkin, vaikka
ulkokäymälät ja rapistuneet talot eivät turis-
tien silmiä miellytäkään. Paikalliset asuk-
kaat sanovat tätä paikkaa pyhäksi. Täällä
kerrotaan tapahtuneen ihmeparantumisia,
kun suolajärven haltija on ollut asialla.

Paikka on pyhä voimapaikka myös shamaa-
neille. Sinä iltana, kun kuvaan, on shamaa-
neja saapunut eri puolilta Venäjää. Tilai-
suudessa juhliataan alueen 13 000-vuotista

historiaa. Tapahtuma on juhlallinen, mutta
erittäin salainen, tätä ei ole kummemmin
mainostettu. Olen varsin onnekas, että olen
päässyt kuvaamaan ja vielä onnekkaampi,
kun ei ole vilkkuvia salamavalvoja tuhoamas-
sa ainutlaatuista elävää kuva.

VERA

Meidän ystävyytemme alkaa kirosanoista.
Punatukkainen pieni nainen lyhyessä me-
kossa kahden kameransa kanssa on yht-
äkkiä jokaisessa kuvaruudussani. Antropo-
logisen kuvatunnelman aitous on selvästi
vaarassa. "Hei, voitko väistyä", sanon ve-
näjäksi ja lisään pari vahvempaa ilmaisua
kyytipojaksi. Yön aikana sanalliset ilmaisut
kovenevat, kun lyhyt mekko vilahtaa kuvissa
tiheään tahtiin, mutta aamulla meistä on jo
tullut kavereita.

Meillä on paljon yhteistä. Meillä on saman
merkkinen kamera, ja me rakastamme Dos-
tojevskia. Meillä on samanväriset mekot, ja
me olemme molemmat freelancereita.

Mutta minä olen ollut freelancerina vasta
kolme vuotta, kun **Vera Salnitskaya** on ollut
jo kymmenen vuotta. Sehän on suorastaan
ihme, onhan hän vasta kolmekymppinen.
Kuinka kummassa hän on selvinnyt free-
lancerina niinkin kauan?

KALLIS VAPAU

"Parhaimmillaan mun ansiot on 1000 euroa
kuukaudessa, siitä menee kuitenkin mak-
sut. Jos käteen jää 600 euroa, olen jo on-
nellinen," Vera sanoo.

"Pääasiallisesti työskentelen nettijulkaisul-
le siberiantimes.com. Tämän nettilehden
kohderyhmä on englanninkielinen yleisö.
Työtä on paljon, mutta rahapulassa joudun
etsimään myös muita keikkoja. Teen myös
kuvareportaaseja Novosibirskin televisiolle.
Valokuvaan, kuvaan, haastattelen ja kirjoi-
tan. Työskentelen aina yksin."

Vapaus tulee hyvin kalliiksi. Säännöllisiä
lomapäiviä ei vapaalla toimittajalla ole ja
sairauslomat on itse maksettava.

"Kamerakaluston olen joutunut hankimaan
itse. Samoin muun kuvausvälineistön ja tie-
tokoneen. Jatkuva epävarmuus on muserta-
vaa. Palkanmaksukaan ei tule aina ajallaan;
vaikka työt on jo julkaistu, maksunsaanti
voi venyä kuukausia. Rakastan tätä työtä,
mutta jatkuva epävarmuus on laittanut miet-
timään myös muita vaihtoehtoja."

"Olen halunnut tehdä tutkivaa journalismia,
sillä Venäjällä olisi asioita, joita pitäisi tutkia
perusteellisemmin. Siihen tarvitaan kuiten-
kin rahaa ja aikaa.

"Olen yrittänyt monta kertaa saada apura-
haa, mutta Venäjällä tämäkin asia on korrup-
toitunut. Usein apurahansaaja on apurahan
myöntäjän lähisukulainen."

"Minulla on mielenkiintoinen työ, mutta
ei ole miestä. Perheestä haaveilen kyllä
usein", Vera huokaa.

SHAMAANIPOLIKLINIKKA

Tuva on ainutlaatuinen paikka, jossa kukaan
ei kyseenalaista henkien olemassaoloa. Ne
ovat olemassa, kysymys on vain siitä, miten
parhaiten kommunikoida niiden kanssa. Ja
sen osaavat shamaanit.

Rikkaus, terveys ja muut elämän alueet
ovat riippuvaisia hengistä, jotka elävät vuo-
rilla, järvissä ja metsissä. Henkien kanssa
kommunikoidaan ja niitä voidaan käskeä
toimimaan ihmisten hyväksi. Näin voidaan
selvittää kaikki ongelmat. Tai lähes kaik-
ki. Ainakin varmistaa onnekas metsästys
tai hyvä sato, päästä eroon sairaudesta ja
päästä naimisiin.

Majoitumme Veran kanssa shamaanipolikli-
nikan pieneen majataloon. Poliklinikka ja
majatalo sijaitsevat Tuvan pääkaupungin
Kyzylin keskustassa.

Rakennuksessa on useita huoneita. Jokai-
sessa huoneessa työskentelee shamaani
tai jopa kaksi shamaania. Huoneissa on
lukuisia talismaaneja, ja muita rituaaliesi-
neitä, seinille on ripustettu sertifikaatteja

TEKSTI JA KUVAT Tiina Madisson

Vapaana Siperiassa

**On elokuu 2015 ja olen Siperiassa.
Olen kuvaamassa vuoden kauneinta
auringonlaskua; shamaanioloitsut ja
intensiivinen rummutus säestävät
henkeä salpaavaa näkyä.
Kaikki, mitä kameran linssistä näen,
tuntuu uskottomalta.**

ja tutkintotodistuksia, joista käy ilmi, että tietty henkilö voi tarjota shamaanipalveluja. Myös hintalistat palveluista on seinillä. Ennustaminen kivillä maksaa esimerkiksi 300 ruplaa/4,50 dollaria ja riitti rummulla 1000 ruplaa/14,75 dollaria.

Poliklinikan johtaja ja alullepanija on **Kara-ool Dopchun-ool**, lempinimeltään **Iso Karhu**. Hän on syntynyt vuonna 1948.

Hän on Tuvan tasavallan korkein shamaani. Häneen tutustuimme yöllisen rituaalin päätteeksi. Kara-ool Dopchun-ool syytti rauhapiipun ja kertoi näyistä, joita oli saanut yöllisen rituaalin aikana. Hänen katseensa on syvä, on tosiaankin vaikea katsoa häntä suoran silmiin.

Mies suoritti asepalveluksensa ilmavoimissa ja on laskuvarjojääkäri. Myöhemmin hän työskenteli bussinkuljettajana ja kaupusteli turkiksia ja nahkaa.

Mutta vuonna 1982 hän näki unessa isoäitinsä, joka käski häntä jatkamaan omaa työtään. Isoiti oli itsekin ollut shamaani, ja oli siksi joutunut poltetuksi. Molemmat Kara-ool Dopchun-oolin isovanhemmat poltettiin elävältä heidän jurttaansa.

”Muinoin ihmiset välittivät toisista eikä ollut kateutta, siksi kaikki elivät yli 90-vuotiaiksi. Nyt ihmiset ovat kateellisia, on paljon mustasukkaisuutta, ihmiset elävät jatkuvassa stressissä ymmärtämättä, että väärä ajattelu tekee alttiiksi sairauden yökkäykselle.”

”Kun elämme rauhassa ja sopusoinnussa luonnon kanssa emmekä hätäile turhista, voimme elää ilman sairauksia pitkän elämän”, sanoo Kara-ool Dopchun-ool.

SYDÄNTÄ EI SAA KÄSKEÄ

”Tykkään tästä työstä”, sanoo Vera, ”Siperia on kaunis paikka ja on hienoa, että saan kirjoittaa ulkopuolisille Siperian ainutlaatuisesta kulttuurista. Shamaaniperinne ja parantamisrituaalit ovat tässä maassa elävää arkea, se kiinnostaa ulkopuolista yleisöä. En välttämättä itse usko niihin. Mutta tämä on ollut mielenkiintoinen reissu, eivät kaikki reissut ole.”

”Joskus minusta tuntuu, että kaunistelen asioita ja kirjoitan aiheista, jotka eivät paranna maailmaa. Venäjällä on paljon kurjuutta, köyhyyttä ja raakaa väkivaltaa, useinkaan nämä aiheet eivät pääse esille. Eikä niitä voi julkaista Siberian Timesissa. Sensuuri on aika kova, pitää miettiä tarkkaan, mitä sanoo.”

Olen oikeastaan tosi väsynyt siihen. Jatkuva murhe rahasta ja sanomattomat sanat tappavat luovuuden. Joskus mietin, että voisin paeta taigan syvyyteen ja elää siellä vaikka kalastajan vaimona.

NAITTAMISRITUAALI

Olin ensimmäinen, joka sai idean tehdä Veralle naittamisrituaali. Olin kuullut, että shamaanit tekevät toimenpiteitä, jotka auttavat löytämään oikean aviopuolison. Puoli päivää meni, ennen kun Vera suostui, mutta hän suostui.

Aamuvarhain keräsimme tavarat ja valmistuimme rituaaliin. Sitä varten piti paikallisesta kaupasta ostaa sie-luille leipää, maitoa ja lihaa. Lampaanlihafileestä ne kuulemma tykkäävät erityisesti. Ostimme myös makeisia ja kermaviiliä, sillä kyseessä oli hopeisen joen haltijatar.

Mukanamme oli kolme shamaania, kaksi aloittelijaa ja yksi vähän kokeneempi.

Kun ruoka oli laitettu tulelle, käskettiin Veran toivoa viisi toivetta ja sitoa viisi eriväristä huivia puun oksille. Sen jälkeen hänet puhdistettiin savulla ja piiskattiin shamaanipiiskalla, niin karkotettiin huonot henget. Sen

jälkeinen shamaanirummutus kesti kolme tunti. Kotiin pääsimme iltamyöhäisellä.

Kun tulimme majapaikkaamme, Veralle oli tullut puhelimeen viesti, jossa Siberian Timesin päätoimittaja määräsi Veran matkustamaan taigalle tekemään juttua pienestä saaresta, jossa asui vain yksi ihminen keskellä autiutta.

RAKKAUS KALASTAJAAN

Ei ollut hullumpi idea matkustaa Veran mukana. Matka kesti 20 tuntia, mutta luonto oli henkeäsalpaavan kaunis.

Saari, johon tulimme, oli kuuluisa kiinalaisen palatsin jäänteistä. Saarella asui vain yksi ihminen, jonka tehtävä oli majoittaa turisteja ja kertoa saaren historiasta.

Tämä ihminen oli 34 vuotias **Nikolai**. Lämminhenkinen mies, jolla oli iso nauru. En tiedä, oliko se rakkautta ensisilmäyksellä vai ei, mutta selvästikin tämä oli se Veran kalastaja, josta hän oli unelmoinut.

”En usko, että tulen jättämään työtäni, en ainakin vielä. Freelancerina voin tehdä paljon myös täältäpäin, katsotaan mitä elämä tuo.”

Kun astuin Moskovaan menevään koneeseen, mietin, miten onnekas olen, kun olen freelancer. Tätä vapautta en vaihtaisi mihinkään.

Jutun kirjoittaja (vas.) sekä Vera shamaanien kanssa naittamisriitin jälkeen.

*Naittamisriitin tulos:
Vera löysi saaresta Nikolain*

Onko plus plussaa ja nolla nollaa?

Yhtiömme on saanut uuden intran. Hip hip hurraa! Kun jonkin aikaa olimme jo käyttäneet uutta sähköposti- ja asiakirjamallia, rohkenin odottaa uudistusta rauhallisin mielin. Kyllä se siitä sujuisi.

Nyt kolmen viikon jälkeen olen varsin tuskastunut yhteisöihin, työympäristöön ja piireihin. “Luo yhteisöt molemmille puolille, olet luonut yhteisön väärillä asetuksilla, nyt ilmeni ongelmia.” Herkempi voisi tuntea itsensä kiusatuksi, jos nyt vähän liioitellaan. No, ehkä fiilikset ovat jossain tietämättömyyden, avuttomuuden, tyhmyyden ja vanhaa-aikaisuuden ristiaallokossa.

“Voit itse valita, mitä tietoa haluat liittymällä kyseiseen yhteisöön.” Valinnanvapautta, jes. Paha kyllä, työssäni tarvittava tieto on murusina eri yhteisöissä. Liitynkö sitten kaikkiin yhteisöihin? Voitte olla varma, että en liity. Miten tavallinen ohjelmatyöntekijä löytää olennaisen infon, kun se minunlaiselleni vähän miltei kaikesta tietävälle on vaikeaa?

Mikä on ajankohtaista? Ainakin jokasyksyinen influenssarokotteista tiedottaminen. Mutta sitä ei saa ajankohtaisissa tiedottaa.

Sen sijaan siellä lukee, että rokotteista tiedotetaan ilmoitus-yhteisöissä.

Taitaa olla kuoharin, jalkahoidon tms. itsensä hellimisen paikka, kun systeemi on hallusani. Kun se tekee työnteosta helpompaa ja sujuvampaa, niin kuin kai tarkoitus on.

Sitten vielä työehtoasiaa. RTTL järjesti hienon mielenkiintoisen seminaarin Isossa Pajassa lokakuussa journalismin tulevaisuudesta. Nähdyssä inserttipätkässä nuori mies aprikoi nollasopimusten hyviä puolia. Lähdin kysymään avoimin mielin, onko käsitykseni nollasopimusten yksipuolisuudesta oikea? Työntekijä ei saa tehdä töitä muille kuin kyseiselle firmalle. Tähän saatiinkin vastaukset mm SJL:n juristilta. Sopimuksia on monenlaisia. Jotkut sisältävät parempia ehtoja tai etuja kuin toiset.

Olinkin yllättynyt, kun Nouhaun toimitusjohtaja **Tapio Nurminen** koki olevansa “Janukovits Maidanilla” kuultuaan kysymykseni. Ilman mikrofonia puhuin kuuluvasti, kuulostiko se jotenkin asenteelliselta tai uhkaavalta, se ei ollut tarkoitukseni. “Ei Ylekään hyväksyisi työntekemistä muille sopimuksen aikana.”

Koska keskustelu uhkasi mennä sivuun pääaiheesta, jätin kommenttini tähän. Korjatkaa, jos olen väärässä. Tietääkseni Ylellä ei ole nollasopimuksia. Ongelmana ovat olleet määräaikaisuudet, joiden jatkosta tai loppumisesta ei tiedä ajoissa. Silloin on uuden paikan hakeminen ongelmallista.

Myös harjoittelijoiden käytössä on ollut kirjavia käytäntöjä ennen kuin asiasta työehtosopimuksessa sovittiin. Parannettavaa jäi silti. Toki Ylellä on sijaisuuksia, osa-aikaisuuksia yms.

Pidän nollasopimuksia edelleenkin huonona vaihtoehtona työntekijälle. Hän sitoutuu firmaan, joka ei sitoudu häneen. Freelance-työ ei tule kysymykseen. Työterveyshuolto on kyllä hieno juttu, mutta sillä ei makseta asumista eikä sitä voi syödä.

Toivotaan hyvää nuorille tekijöille, edes sitä unelmoimaansa puolen vuoden kokoaikaisesta sopimusta. Sehän on kuitenkin luonnollinen tavoite työntekijälle, tämänhän Nurminenkin paneelissa hyvin ymmärsi.

Poisluopumisen juhla

Seppo Puttonen

Kuusi puskee vesijalassaan viimeistä vuosikasvuun
koko elämänsä
16.000 neulasta vailla koristeita
kuten 16.000 käsiparia vastaanottokodeissa vailla mitään
mielessäni hion ohuemmaksi
hyvänolontunnettani kuristavaa epäoikeudenmukaisuuden kalvoa
kerään pois lasinsirpaleita
jotta pääsisimme maahan jota ei vielä ole

Aika rientää - niin minäkin sitku, mutku...

Muosi vuodelta vuosi kuluu nopeammin. Joulun jälkeen on pari risaa viikkoa, rikkojina uusi vuosi ja loppiainen, ja sitten on jo pääsiäinen ja taas risaisia viikkoja. Ja vappu sekä juhannus melkein heti perään. Seuraavana pikapyrähdyks ja loma meni jo. Ja kohta onkin taas joulun. Mihin se vuosi hupeni?

On arveltu, että lapsen kesä on pitkä ja niin muistorikas, koska lapsi elää ja kokee tätä hetkeä joka hetki. Lapsi ei haahuile menneessä eikä tulevassa. Joka hetki ja tapahtuma on merkityksellinen pienelle info-imurille, jonka päässä on vielä paljon tyhjää tilaa uusille havainnoille ja tunnelmille. Lapsi elää hetkessä ja huomaa kaiken.

Aikuisen pää on täynnä sälää eikä se huomaa juuri mitään.

Tylsänpuoleisesti aikuinen elelee taksapaksua sitku-elämää, tylsää arkea. Ei ole läsnä hetkessä, puuttuu tiedostava läsnäolo, mindfulness, you know. Toimii automaattihjauksessa ilman että ajattelee, mitä on tekemässä. Ja siksi sen pitää tarkistaa monta kertaa tuliko avain mukaan ja hella pois päältä. Päivät, viikot ja vuodet on yhtä samaa tasaista pötköä. Mut kaikki muuttuu sitku...

Teoriassa näin, mutku oikeesti aikuisten elämässä on niitä tylsän arkipäiväpötkön katkavia vaikuttavia tapahtumia. On yt-neuvotteluja, ulkoistuksia, uudelleenorganisointeja yms. vaikka lampaat söisi. Olisikohan juttu niin, että näitä tapahtumia on nykyään niin tiuhaan tahtiin, että ne sulautuvat yhtenäiseksi pötköksi.

Ehkä teoria on oikeassa tässäkin tapauksessa, ja aikuisten elämän ay-angstit on jo sitä tasaista arkipäiväpötköä viikosta ja vuodesta toiseen. Siinä tasaisen harmaassa pötkössä ei ole niitä katkoja, jotka erottaisivat erilliset tapahtumat toisistaan. Koska viimeksi mitkään yt:t tai irtisanomiset eivät olleet tapetilla?

Muistaako joku?

Mutta peli ei ole vielä menetetty. Kokeillaan mindfulnessia, jospa rupeaisi katkoja löytymään ay-angstiputkeen. Ja onneksi joku bissness-petteri on hoksannut tehdä ongelmasta itselleen työn. Kannattaa pitää mindfulness-kursseja itseltään ja elämästään etäännyneille, joiden elämä on kuin tasaisen harmaata ay-angstipötköä.

Sitä paitsi kursseista saa ihan kivan liksan, kun entinen työpaikka ulkoisti nykyisen yrittäjän.

Yhteistyöterveisin

LeenaM

Jäsenmaksun viitenumerot kohdalleen

Maksaessasi Journalistiliiton jäsenmaksun muista käyttää joka kuukaudelle omaa viitenumeroa mikäli maksat itse jäsenmaksusi. Jos viitenumerolista on hukassa, pyydä Journalistiliitosta uusi tai kirjoita ainakin viestikenttään kuukausi mihin jäsenmaksusi kohdistuu ja omasi nimesi.

Samaa viitenumeroa on turha käyttää enempää kuin kerran koska kaikki sillä maksetut maksut kohdistuvat samalle kuukaudelle. Siitä aiheutuu turha selvitystyötä ja voit saada aiheettomia karhukirjeitä.

A close-up portrait of Robert Olsson, a middle-aged man with light hair, wearing a dark jacket over a dark shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is blurred, showing what appears to be a television screen displaying a blue image.

TE XT Bengt Östling FOTO Seppo Sarkkinen

Finns det skäl att fortfarande tala om journalistiken som ett drömyrke? Eller bara en dröm? Kanske numera en mardröm? Radio- och tv-redaktörernas förbund arrangerade sitt årliga medieseminarium i Helsingfors i slutet av oktober. Huvudtalare var programdirektör Robert Olsson från Sveriges tv.

Med svenska ögon:
Journalistik handlar om demokrati

Trollhättan har en ung man just gått till attack mot skolelever och lärare. Ett rasistiskt brott med flera dödsfall ska det senare visa sig. **Robert Olsson** är programchef för SVT:s samhällsprogram och tvingas sitta i telefon och leda sin redaktions arbete en del av seminariedagen. Han gissar att dagen kan sluta med besöksrekord på SVT:s somesidor.

Bekymmersamma perspektiv

Olssons anförande börjar i moll, men han lovar att sluta i dur:

– En hel del journalistjobb har försvunnit i Sverige. Det handlar om en affärsmodell som krackelerar, i hela västvärlden. Nu läser 40% av svenskarna en dagstidning, mot 75% för bara tio år sedan. På ungefär samma tid har annonsintäkterna halverats. Men t.ex. Facebook ökade sina intäkter med 43% på förra kvartalet.

Det är det bekymmersamma perspektivet som Robert Olsson visar upp för journalisterna och journaliststudenterna i Stora smedjans auditorium.

Public service omfattas inte av samma nedgång, men nedgångssiffrorna är orsaken till de attacker som riktas mot oss, påpekar Robert Olsson.

Många privata kommersiella företag inom mediebranschen attackerar public service. Men det är helt felriktat. Det handlar om en affärsmodell som raseras – och pengarna som har förlorats går inte ens till svenska eller nordiska företag, utan till sådana som Facebook.

Omställning också på SVT – uppåt!

SVT:s ”roll i medieekologin” talar Robert Olsson om. SVT har beslutat bli mer finmaskigt ute i Sverige. SVT finns på 33 orter, sänder med 21 olika varumärken, försöker bli mer lokala. Bland annat har man skapat nya lokalredaktioner i några problematiska Stockholmsförorter.

SVT har gjort tekniska förändringar och omvandlat vissa funktioner, som det heter.

En del har velat vara med på den resan, men inte alla, formulerar sig Robert Olsson; 120 journalister har utbildats i foto/redigering medan 25 fotografredigerare har utbildats till att också bli reportrar.

Men ett 40-tal kände att de inte hade lust att gå in i en ny yrkesroll och har lämnat företaget. Helt problemfri har omställningen tydligen inte varit på SVT heller.

Efteråt pumpar jag Robert Olsson på den punkten. För det finns väl en kamp mellan det gamla och det nya. Hur fungerar det på SVT med att ge de gamla erkänsla och rätt att finnas?

– Vi börjar hitta ett gemensamt språk, säger Robert Olsson. Vårt primära uppdrag var broadcast, kompletterat med webbjournalistiken. Men det håller inte längre, nu måste vi göra båda.

Måste jobba med båda spåren

Vi kan inte enbart tänka digitalt, säger Robert Olsson.

– Det är ju tv vi gör, oberoende av hur det distribueras, säger han. För i Sverige är television och radio fortfarande olika bolag. Man gör antingen radio eller tv. Men båda bolagen kör med webbsidor och de konkurrerar.

Gemensamt för båda bolagen i Sverige är kanske ändå Olssons tes om grunden för framgång; Det är fortfarande programutveckling och känslighet att ställa de frågor som ger kunskapsbas för tittaren att fatta sina egna beslut. – Det handlar om produkterna vi levererar.

– Ibland blir det hack i kvaliteten innan man kommer upp igen. Man kan tvingas godkänna lite sämre kvalitet för att annat kommit i stället.

– Den grundläggande kvaliteten handlar om det är sant och relevant. I vårt fall ska det dessutom vara sakligt och objektivt. Det är premisserna SVT jobbar med.

Egen bemanning

Bemanningsföretagen har lite plats i Sverige. Den ganska heta diskussionen i Finland om bemanningsföretag har Sverige redan fört. SVT har betydligt minskat på bemanningsföretagen, av två orsaker.

– Det var ett dyrt sätt för oss och blev en omfattande diskussion, förklarar Robert Olsson. SVT fastanställde i stället en vikariepool som är mångkompetent och kan gå in på olika luckor med kort varsel. 84 % av personalen på Nyheterna (exklusive sporten) är tillsvidareanställd, medan 10 % är visstidare och vikarier. Men 3% av personalen kommer via bemanningsföretag för att klarar av luckor. Det är inte mycket av 1000 anställda.

– Vi kommer att se många förändringar, en räkna finansieringsförsök av den goda journalistiken. Men anställningstryggheten som vi har känt den, blir nog aldrig densamma igen, varnar Robert Olsson.

”Hungrig” är arvtig, fakta behövs

– Om jag skulle skriva en arbetsannons så kommer jag aldrig att använda ordet ”hungrig”. Det var larvtigt, inte professionellt uttryckt, säger Robert Olsson om sitt exempel. Men – också SVT behöver spetskompetens för online.

Men det här kommer vi uppenbarligen att se mer av.

En specialist är numera den som har många kompetenser. Nästa fråga att diskutera är: vad är specialistfunktioner? För dem efterfrågar vi i allt högre utsträckning, funderar Robert Olsson.

– Fakta kommer att vara en grundläggande journalistisk kompetens som sällan står i

< Mikael Jungner och Atte Jääskeläinen roade sig i panelen. Jonna Joutsen fick också ordet ibland.

Mediaseminarieets slutpanel från vänster: Robert Olsson från SVT, Tapio Nurminen, vd för Nouhau Productions Oy, Jonna Joutsen, producent på Iltalehti, Mikael Jungner, vd på Kreab, Atte Jääskeläinen, ansv chefred Yles nyhets- och aktualitetsverksamhet och Tytti Oras, jurist vid Finlands Journalistförbund.

annonser. För ett public service företag kommer det att vara ytterst centralt framöver.

Nyhetsundvikarna blir vår utmaning

När det gäller publiken finns det flera tydliga konfliktaxlar för medieföretagen. Robert Olsson nämner några: stad-landsbygd och integration-migration-flyktningpolitiken. Det är något som Sverige har levt länge med. Det polariserade samhället genomsyrar många olika frågor och kommer delvis att blockera ett offentligt samtal.

Den mobila generationen, som är född efter 1990, är en av våra kommande utmaningar. Den generationen har en individualiserade och fragmentiserade medieanvändning, som är problematisk enligt Robert Olsson.

Han nämner begrepp som balkanisering, där man söker enbart den information man själv omfattas av. Den här generationen delar kanske material, men låter sig inte utsättas för konkurrerande uppfattningar.

– Gruppen är besvärlig för oss som jobbar i etablerade medier. Den har tagit bort de etablerade mediernas traditionella uttrycksätt i sin konsumtion.

Robert Olsson kallar dem ”nyhetsundvikare”, och talar alltså om den som färre än två gånger i veckan tar del av traditionell papperstidning eller nyhetssändning. 51% av denna mobila generation låter sig inte omfattas av etablerade medier.

Public Service; en generationsfråga?

Tillbaka till tekniken: 35% av all trafik till SVTs nyheter kommer från sociala medier, vid större nyhetshändelser upp till 50%. Det ställer helt nya krav på arbetet i framtiden för ett public servicebolag.

– Det är viktigt just för oss att nå hela publiken, som ett ”medieföretag i allas tjänst”, påpekar Robert Olsson.

SVT når bra de pliktrogna, födda före år 1945, och rekordårsgenerationen, född före 1964. Men det är svårare med generation X och den digitala generationen – och känns nästan omöjligt med den mobila generationen, född efter 1990.

Robert Olsson ägnar mycket tid åt att jämföra journalistiken i public servicebolag och kommersiella bolag.

– Den billigaste journalistiken är opinionsbildande journalistik, det blir alltmer krönikörer och analyser. Där finns både kompetens och underhållande journalistik, men den baseras inte på research, forskning och fakta, utan tyckande. Där har SVT och motsvarande bolag en stor uppgift.

Sen har vi den marknadsanpassade klickjournalistiken, maximerad och anpassad till Facebook och andra amerikanska bolag.

– Det är tragiskt att vi traditionella medieföretag uppträder som nyttiga idioter som ger möjligheter för de internationella jättarna att samla in annonsintäkter och skapa jättemögenheter, säger Robert Olsson.

Utmaningen för Public service är bredden, en kombination mellan duktig journalistisk leverans med hela bredden. Det är en utmaning speciellt gentemot den mobila generationen.

Vi har något bättre än Youtube

Det handlar också om det samlade uttrycket av public service, förklarar Robert Olsson. Vi vill ju i så stor utsträckning som möjligt ha våra tittare i våra egna domäner. Därför har vi ingen större exponering i t.ex. Youtube, utan ser det bara som ett marknadsföringsfönster. SVT lägger inte ut några program där, åtminstone inte hittills.

Men den mobila generationen är inte längre några duvungar, de är vuxna nu. Dem får vi inte bara släppa, utan måste försöka nå dem.

– Vi testas fram hela tiden. Ett sätt är att vara trendsättare. Public service är och ska vara norm i medie-ekologin, säger Robert Olsson: Men vi måste vara konservativt kreativa, måste ligga i framkant. Vi har ett uppdrag att vara innovativa på facebook, twitter, och alla andra ytor där vi vet att vissa grupper finns. Vi vill ju att de ska komma till oss, inte lämna oss.

Robert Olsson medger att det inte alltid har gått så bra med den tekniska innovativiteten.

– Men det har gått väldigt bra gällande SVT play där vi var först, marknadsledande, tog en position som påverkade hela den svenska marknaden.

Snabbheten och dialogen blir bättre

– Vi har inte varit tillräckligt snabba i dialogen med besökarna, andra medieföretag var bättre. Vi var inte heller tillräckligt bra och snabba på att svara på livesändningsbehovet, fortsätter Robert Olsson.

SVT och TV4 hade svårigheter att svara på den snabba nyhetsleveransen i rörliga bilder. Dialogjournalistiken springer vi ikapp och när tekniken och den mentala förberedelsen är på plats klarar vi också direktsändningarna i tv, säger Robert Olsson. Han håller inte med Aftonbladets chef Jan Helin som för några år sedan i en intervju skröt med att Aftonbladet bara behöver ta sin ryggsäck, åka ut och börja sända. På samma tid sitter man på SVT och sammankallar till tekniskt möte om den tekniska standarden före man åker ut...

Nä, sedan 1,5 år är vi ganska bra, försvarar sig Robert Olsson. Men han minns också de stora kamerorna och OB-bussarna, som blev stående obrukbara när socialdemokraterna en gång hastigt bytte plats för sin presskonferens under någon ledarkris. Aftonbladet tog sändningsryggsäcken och fortsatte rapportera. Nu kan vi också det.

Ruotsalaisin silmin:

Journalismissa on kyse demokratiasta

ONKO YHÄ syytä puhua journalismista unelma-ammattina? Vai pelkkänä unelmana? Vaiko nykyisin jopa painajaisena? Radio- ja TV-toimittajien liitto järjesti vuosittaisen mediaseminaarin Helsingissä lokakuun lopulla. Ison Pajan auditoriossa järjestetyn tilaisuuden pääpuhujana oli ohjelmajohtaja **Robert Olsson** Ruotsin televisiosta STV:sta.

Trollhättanissa nuori mies oli juuri tehnyt hyökkäyksen koulun opettajia ja opettajia vastaan. Se osoittautui myöhemmin rasis-tiseksi rikokseksi, joka vaati useita kuolonuhreja. SVT:n uutisten ohjelmapäällikkönä Robert Olsson oli pakotettu istumaan puhelimessa osan seminaaripäivästä johtaen toimituksensa työtä. Hän arvasi, että päivä saattoi päättyä kävijäennätykseen SVT:n somesivuilla.

Huolestuttavia näkymiä

Olssonin esitys alkaa mollissa, mutta hän lupaa lopettaa duuriin.

”Melkoinen osa journalistien työstä on kadonnut Ruotsista. Nyt 40 prosenttia ruotsalaisista lukee päivälehteä, kun lukijoita oli 75 prosenttia vielä kymmenen vuotta sitten. Suunnilleen samassa ajassa mainostulot ovat puolittuneet. Mutta esimerkiksi Face-

book kasvatti tulojaan 43 prosenttia menneen vuosineljänneksen aikana.”

Julkinen palvelu ei kärsi samanlaisesta alamäestä, mutta median huonontuva tilanne on syy siihen, että julkista palvelua vastaan hyökätään. Kaupalliset mediarytykset kohdistavat kuitenkin kiukkunsa väärään suuntaan. Kyse on kokonaisen liiketoimintamallin romahtamisesta – ja rahasta, joka on menetetty sellaisille yrityksille kuin Facebook, ei edes ruotsalaisille tai pohjoismaisille tahoille.

SVT:ssa uusia järjestelyjä

SVT on päättänyt hoitaa Ruotsia alueellisesti nykyistä tiheämmällä seulalla. Toimintaa on 33 paikkakunnalla ja uusia paikallistoimituksia on luotu muun muassa ongelmallisille Tukholman esikaupunkialueille.

Osa työntekijöistä on halunnut olla muutoksessa mukana, mutta eivät kaikki. 120 journalistia on koulutettu kuvaamiseen ja kuvankäsittelyyn, samalla 25 kuvankäsittelijää on koulutettu myös toimimaan reporttereina.

Nelisenkymmentä työntekijää ei halunnut astua uuteen ammatilliseen rooliin ja on jättänyt yhtiön.

Muutos ei ole ollut kivuton. Olsson sanoo, että yhteinen kieli alkaa löytyä.

”Ensisijainen tehtävämme oli lähetystoiminta täydennettynä verkkojournalismin avulla. Se ei enää toimi, nyt on tehtävä molempia. Mutta emme voi toimia vain digitaalisesti. On kuljettava molemmilla urilla.”

SVT etsii faktan osajia

YHÄ TÄRKEÄMPÄÄ tulevaisuudessa on faktaan pohjautuva journalismi, eikä sitä tarvita vain esimerkiksi pakolaisuutisoinnissa.

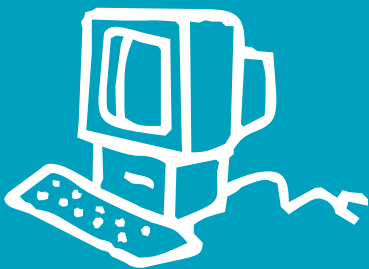
”Ne mediatalot, jotka pystyvät faktan avulla katkaisemaan ennakkoluulojen ja juorujen tulvan, saavat vahvan aseman, ainakin Ruotsissa. Erityisesti julkisen palvelun yritykselle sen merkitys on keskeinen”, Robert Olsson uskoo.

Olsson käyttää runsaasti aikaa julkisen palvelun yrityksen ja kaupallisen yrityksen journalismin vertailuun. ”Halvinta journalismia on mielipidejournalismi. Mukana on sekä ammattitaitoisia että viihdyttävää journalismia, mutta se ei perustu taustojen selvittelylle ja tutkimukselle, vaan kyse on siitä, että ollaan jotakin mieltä. Tässä SVT:lla ja vastaavilla yhtiöillä on vielä iso tehtävä.”

Tiivistelmän Bengt Östlingin tekemästä Olssonin haastattelusta suomensi Aune Waronen

TEXT OCH FOTO Linus Lång

Nyheter flytt i Böle – hur gick det sen?

I **BÖRJAN AV HÖSTEN** flyttade Yle Nyheter och Sport äntligen in i nyrenoverade utrymmen i Radiohusets tredje våning i Böle.

Flyttfrågan hade stått på agendan i många år men först då rivningsdomen föll över Radiohusets så kallade storproduktionsflygel tog projektet fart. Under sommaren renoverades Radiohusets tredje våning och i september kunde nyheterna flytta in där.

Flytten har gått ganska smärtfritt anser förtroendeman **Markus Ekholm**, även om det var litet motigt i början. Ett vattenrör sprang

läck i det nya reporterlandskapet bara ett par veckor efter flytten. Nu har torkmaskinerna malt på i flera veckor och vattenskadan torde vara reparerad när den här tidningen kommer ut.

Ekholm är rätt så nöjd med utrymmena som är klart mera ändamålsenliga än de förra. Ett exempel är ventilationen som fungerar effektivt i motsats till storproduktionsflygeln där många upplevde att inomhusluften till och med orsakade hälsoproblem.

Ett annat exempel är webbstudio som nu är mitt i redaktionen. Webbstudio var i funktion redan innan flytten, men i och med att avståndet har minskat är tröskeln lägre för att använda den i produktionen.

Tredje våningen är liksom de förra utrymmena uppbyggt som ett kontorslandskap.

Det är ett modernt landskap, men fortfarande ett landskap, konstaterar Markus Ekholm.

Grundproblemet med att jobba i landskap kvarstår alltså.

Ekholm säger att personalen har gett varierande respons på flytten. De flesta är hyggligt nöjda med utrymmena, men folk har olika tolerans för distraktioner och alla har inte deadline samtidigt.

Redaktionsledningen har lovat bjuda in akustikexperter för att göra en granskning och Ekholm hoppas att det leder till att nyhetsdesken mitt i det långa landskapet kan avskiljas med skärmar på båda sidor.

Allting är inte riktigt klart ännu och förtroendeman Ekholm hoppas att arbetsrutinerna slutligt faller på plats då de så kallade tysta rummen färdigställs. Det är rum dit man kan gå när man behöver koncentrera sig eller kunna föra samtal utan distraktioner.

Det är alltså kontorslandskap på gott och ont. De facto har de sista enskilda rummen försvunnit i och med flytten och även cheferna har "förpassats" till det nya landskapet. Det är något som gillas av förtroendemannen.

Kommunikationen blir rakare då cheferna är en del av arbetslaget, säger Ekholm.

Ett vattenläckage drabbade reporterlandskapet några veckor efter flytten.

Virkistynyt porukka ryhmäkuvassa.

Mindfulness eli tietoisuustaito eli hyväksyvä tietoinen läsnäolo tarkoittaa tietoista läsnäoloa ja tietoisuutta mielen tuottamista kokemuksista ja tulkinnoista; mielen tyynnyttämistä ja kehon omien kokemusten uteliasta ja hyväksyvää havainnointia; oman olon kuuntelemista. Se kuuluu kognitiivisten psykoterapioiden menetelmiin.
Lähde: Wikipedia

TEKSTI JA KUVAT Tomi Tolla ATOTin työsuojeluvaihtuutettu

ATOT torjui uupumusta mindfulnessilla

AITO TEHTAAN OHJELMATYÖNTEKIJÄT

järjesti jäsenilleen Akun Tehtaan saunatiloi-
sa syksyllä 2015 koulutuspäivän mindfull-
nessista ja työntekijöitä koskevista tes-asi-
oista. Koulutuspäivän järjesti ATOT yhdessä
työnantajaosapuolen kanssa, joka osallistui
päivän kustannuksiin avokätisesti ja tarjosi
tilat.

Mindfulness -koulutuksen tärkeys nousi
esiin suoraan työyhteisöstä, jossa kiireisen
aikataulun kanssa päivittäin työskentelevä
henkilökunta valitteli uupumusta omassa
työssään. Koulutuksen meille järjesti **Taina
Siukola**, jonka kanssa olimme valmistelleet
meille tärkeät aihealueet ja näin ollen kou-
lutus oli todella hyvin kohdennettu meidän
yhteisöllemme.

Koulutuksen aiheena olivat mm. hyvän ja
huonon stressin tunnistaminen ja niiden
vaikutukset. Koulutuksen tarkoituksena oli
antaa työntekijälle työkalut päivittäiseen
oman hyvinvoinnin parantamiseen ja pa-

lautumiseen joko työpäivän aikana tai sen
jälkeen. Palaute oli positiivista kautta osal-
listujakunnan, ja erilaisten keskittymis-, mie-
likuva- ja rentoutumisharjoitusten todettiin
olevan todella hyvä apuväline päivittäiseen
työssä jaksamisen edistämiseen.

Tainan huomio siitä, että meillä on todella
tiivis työyhteisö, sai vastakaikua ja kaikki
lukivat sen yhdeksi suurimmista voimava-
roista mitä meillä on.

SOPIMUSKAUSI PÄÄTTYMÄSSÄ

Tes-koulutuksessa luottamusmies **Maija Su-
tela** oli tiivistänyt meille työntekijän kannalta
nykyisen sopimuksen tärkeimmät kohdat.
Maijan kanssa käyty ryhmäkeskustelu nosti
hyvin esiin asioita, joita työntekijäosapuoli ei
ollut välttämättä osannut huomioida, sekä
selvensi monia esiin nousseita kysymyksiä
esimerkiksi työsuojelun solmimisaika-
tauluista ja henkilökohtaisen palkanlisän
määräytymisestä.

Nykyisen sopimuksen päättymisajankohdas-
ta puhuttiin myös, sekä siitä miten tuleva
sopimus voi mahdollisesti muuttaa työn-
tekijän asemaa ja mitä muutoksia se voi
tuoda tullessaan esimerkiksi työaikoihin ja
työsuhde-etuihin.

Illan viihdepuolesta vastasi koomikko **Riku
Sottinen**, joka onnistui stand up- esityk-
sellään vapauttamaan osallistujakunnan
loppuillan vapaamuotoiseen illanviettoon.
Illanvieton lomassa puitiin pitkään päivän
aikana opittuja uusia taitoja ja parannet-
tiin ennestäänkin jo tiivistä ryhmähenkeä
entisestään.

Palaute päivästä oli kauttaaltaan positiivista
ja ATOT:n hallitus haluaakin kiittää kaikkia
osallistujia ja järjestelyissä auttaneita taho-
ja sydämellisesti, sekä toivoo yhdessä jäse-
nien kanssa, että vastaavia päiviä saadaan
järjestettyä myös vastaisuudessa.

Näin Sanomatalossa:

Irtisanottujen juontajien töitä paikallaan oman työn ohessa

LOKAKUUSSA irtisanottiin Sanoman yt-neuvottelujen päätteeksi viitisenkymmentä journalistia. Vaikka suurin osa irtisanotuista oli töissä lehtipuolella, osuivat irtisanomiset myös Nelonen Median journalisteihin ja radioiden työntekijöihin, erityisesti Groove FM:ään.

Yt-neuvottelujen päättymiseen saakka Groove FM:llä oli ollut juonnettuja aamu- ja päi-

vöohjelmia kuten millä muulla hyvällä radio-kanavalla tahansa. Nyt työnantaja päätti, että juonnettua ohjelmaa ei kanavalla enää tarvita. Pelkkä musiikin spiiikkaaminen lyhyesti riittää. Työnantaja perusteli päätöstään kuuntelijatutkimusten tuloksilla. Sitä en tiedä, kuinka vahvalla pohjalla perustelut ovat.

Kun juontajat saivat lähteä, joutui työnantaja miettimään, miten kanavan toimiluvan ehdot täytetään. Ei riitä, että kanavalla soi musiikki, vaan mukana pitää olla myös puhetta. Tietyvästi puheen määrän pitäisi olla päivisin viidennes lähetysvirrasta.

Mutta miten toimiluvan ehdot saadaan nyt täytettyä, kun juontajat on irtisanottu?

Käytetään siihen muiden kanavien juontajia, päätti työnantaja.

Tässä vaiheessa työntekijät alkoivat kyseenalaistaa työnantajan toimintaa, ei vain työ määrän lisääntymisen, vaan myös moraalintakia. Miltä kollegasta tuntuu, kun hän joutuu juontamaan lähetystä irtisanotun ihmisen puolesta? Miten laatu säilyy hyvänä, kun ensin pitää juontaa oman kanavan ohjelmat ja sitten oman työn ohessa tehdä vielä Groove FM:n juonnot?

Vaikka yt-ratkaisu iski suurimmaksi osaksi vain yhteen radiokanavaan, sen vaikutukset tuntuvat työntekijöiden mukaan paljon laajemmalla alueella.

Olen painottanut radioiden työntekijöille, että ylitöitä ei tarvitse tehdä jos ei halua, vaikka työnantaja sellaista esittäisikin. Jos kanavien juonnot pyörivät ylityön voimalla, antaa se työnantajalle kuvan siitä, että henkilöstöä on riittävä määrä, vaikka töitä paiskitaan liian vähällä väellä.

Varsinkin näin yt-neuvotteluiden jälkeen toistuvasta ylityöstä olisi kieltäydyttävä - pikaiset tuuraukset ovat asia erikseen.

Yllättävän moni ei kuulunut liittoon

KAUPALLISET radiotoimitukset ovat siitä erikoisia paikkoja, että niissä työvoimana käytetään paljon harjoittelijoita. Sanoman

radioissa on yhtä aikaa töissä noin kymmenen harjoittelijaa, joista suurin osa on niin kutsuttuja ruokalappupalkalla olevia. Heidän harjoittelunsa liittyy opiskeluun ja he saavat harjoittelusta opintopisteitä, mutta eivät palkkaa. Tällaisten harjoittelijoiden käyttö yt-neuvotteluiden jälkeen on hyväksyttävää, mutta asia muuttuu, jos he alkavat saada palkkaa harjoittelustaan.

Sinänsä harjoittelu on kannatettavaa ja antaa hyvät eväät työmarkkinoille pääsyyntopiskeluiden jälkeen, mutta harjoittelijoita ei saa käyttää korvaamaan irtisanottuja. Olen ilmoittanut työnantajalle, että tulen seuraamaan harjoittelijoiden käyttöä erittäin tarkasti. Myös radioiden työntekijät ovat havahtuneet harjoittelijoiden aiheuttamaan tilanteeseen: miten voidaan harjoittelijoita käyttää, kun osa vakituisesta työvoimasta on irtisanottu?

IRTISANOMISTEN aikana kävi ilmi, että yllättävän moni irtisanottu ei ollut Journalistiliiton ja RTTL:n jäsen. Liittoon kuulumattomuus lienee yleisempää juuri kaupallisissa radioissa, joissa moni työntekijä tekee töitä avustajasopimuksella tai oman yrityksensä kautta. Kanavilla ollaan kuin yhtä suurta perhettä, eikä liittoon kuulumista koeta kovinkaan tärkeäksi. Vaikka yrittäjä kaikkia irtisanottuja auttaa irtisanomisten jälkeen, jäi se viimeinen apu antamatta, jonka irtisanottu olisi saanut Journalistiliiton kautta.

TEKSTI Tomi Peurakoski
Sanoman radioiden ja Nelonen Median journalistien luottamismies NOT:n sihteeri

TEKSTI

Aura Neuvonen ja Marjaana Keränen

Kaupallisen radion loistava tulevaisuus

Kaupallisten radioiden työntekijät kokoontuivat verkostoitumaan ja keskustelemaan YMTin radioiltaan.

NÄIDEN VUOSIKYMMENIEN aikana kaupallinen ja paikallisradiotoiminta on ammattimaistunut ja kehittynyt talkoohenkisestä harrastelusta monikansallisten yhtiöiden yritystoiminnaksi. Työnkuvat ovat tarkentuneet, työ on organisoitua ja järjestelmällistä, puuhastelu on vuosien mittaan muuttunut laadukkaaksi sisältöjen tuottamiseksi. Työn vaatimukset ovat kasvaneet ja alan taloudellinen pohja on vakaa.

Viime vuosi oli kaupallisella radiolla taloudellisesti ennätysvuosi ja tämän vuoden tuloksen arvioidaan yltävän ennätysvuoden lukemiin. Alan ammattimaistumisesta ja taloudellisesta menestyksestä huolimatta kotimaisella kaupallisella radioalalla ei ole työehtosopimuksia, eivätkä työnantajat ole järjestäytyneitä.

Juhlavuoden kunniaksi Yhdistyneet Media-työntekijät ry (YMT) päätti käynnistää alan kehittämiseen ja edunvalvonnan kohentamiseen tähtäävät toimet. Lähtölaukauksena YMT järjesti marraskuussa kaupallisten ja paikallisradioiden työntekijöille verkostoitumis- ja keskustelutilaisuuden. Tavoitteena

oli kuulla jäseniä ja kartoittaa, miten alalla voidaan ja miten työt on järjestetty.

Etukäteen tehdyn kyselytutkimuksen ja tilaisuudessa käytyjen vilkkaiden pienryhmäkeskusteluiden perusteella alan kipukohtia ovat ainakin työehtosopimusten monet muodot tai työehtosopimusten puuttuminen kokonaan, viikonloppu-, ilt- ja yli- ja lisätöiden korvaukset, matkakorvaukset, palkattomien harjoittelijoiden runsas käyttö varsinaiseen työntekoon, palkkauksen epätasaisuus ja epämääräiset perusteet palkan määräytymiselle sekä tuki- ja luottamusmiestoiminnan puute.

Journalistiliitolle aloite

RTTL JÄTTI SJL:n valtuustolle aloitteen kaupallisten ja paikallisradioiden edunvalvonnan edistämiseksi. Kaupallisten radioiden työnantajat eivät ole järjestäytyneet, joten työehtosopimuksesta ei voida suoraan lähteä neuvottelemaan. Yrityskaupat ovat alalla tavallisia joten tarvittaisiin keinoja, joilla työehtosopimus koskisi alan työntekijöitä

vaikka työnantajataho muuttuisi yrityskauppojen myötä. Niin ikään oman yrityksen tai toiminimen kautta työskentelevien edunvalvonnan mahdollisuuksia tulisi kartoittaa.

Monet työnantajat hoitavat työnsä mallikkaasti ja työntekijät ovat selvästi ylpeitä työstään. Radiota tehdään rakkaudesta lähtien, suurella tunteella ja intohimolla. Mukaan mahtuu kuitenkin myös todella kirjavia käytäntöjä ja työntekijöiden epäreilua kohtelua. Kuten keskustelutilaisuuden alustanut Petri Savolainen totesi, työehtosopimus yhtenäistäisi alan käytäntöjä, loisi perussäännöt toiminnalle ja karsisi toiminnan ääripäitä.

Keskustelutilaisuudessa virisi yhdessä tekemisen henki ja vastaavanlaista alan työntekijöiden yhteistä kehittämistoimintaa toivottiin lisää. Tällaiseen toimintaan pyritään YMT:ssä panostamaan jatkossa, sillä tämän kokemuksen perusteella ajantasaisen ja asiantuntevan tiedon lisäksi myös parhaat kehitysehdotukset tulevat alan sisältä, tekijöiltä itseltään.

RTTL:n väkeä oli mukana Journalistiliiton luottamushenkilöpäivillä Jyväskylässä.

YMT järjesti syksyisenä sunnuntai-
na koko perheen virkistyspäivän
Korkeasaarella.

Kuusikko- ja tukimiesmie-
päivät pidettiin Turussa.
Turku Ylen studiossa Jorma
Tuominen ja Jari Mäkäräinen.

RTTL:n pikkujoulut pidettiin
27.11. Golden Classics Cafessa
Helsingissä. Pukin kanssa
Outi Pop.

Vu ode n var rel ta

Mr. Breathless tahditti
RTTL:n pikkujoulujuhlaa
27.11.

KIITOS TUESTASI!

Tänä vuonna juhlietaan suomalaisen media-alan toimijoiden oman sananvapaussäätiön Vikesin kymmenvuotista taivalta. Hankkeemme ovat vuosien aikana parantaneet tuhansien journalistien sananvapautta, ammattitaitoa ja työoloja viidellä mantereella. Tästä kuuluu iso kiitos sinulle!

TOIMINTAMME TULOKSIA

Muutamme heikoimpien tarinat elokuviksi Keniassa. Tarinateltoa –hankkeemme avulla on tuotettu 3 vuoden aikana yli 250 kenialaista tarinaa, joita levitetään televisiossa sekä Keniassa että kansainvälisesti. Hankkeen parissa on myös annettu perustavanlaatuista koulutusta 200 dokumentintekijälle.

Koulutamme ja tuemme mediaa Somaliassa. Vikes on rakentanut Somaliassa maan ensimmäisen monikameraisen tv-studion editointijärjestelmineen. Järjestelmän käyttökoulutuksen lisäksi eri puolilla maata järjestettyihin koulutuksiin toimitustyön perusteista ja journalismin etiikasta on osallistunut jo yli 200 toimittajaa. Kahden ensimmäisen vuoden aikana yli kolmasosa osallistujista on ollut naisia.

Tuemme yhteisömediaa Tansaniassa. Vikesin hankkeen avulla Mtwaran alueella sijaitsevaan kylään on rakennettu yksi Tansanian teknisesti korkeatasoisimmista radioasemista. Olemme myös kouluttaneet paikallisia toimittajia ohjelmatuotantoon ja radioaseman laitteiston ylläpitoon. Hankkeen hyödynsaajia ovat myös kaikki radioaseman kuuluvalle alueelle asukkaat, yhteensä noin miljoona ihmistä. Vikes on luonut Tansaniassa myös yhteisöradioasemien verkkoportaalin. Uuden innovaation avulla kyläradiot voivat tehdä ohjelmavaihtoa ja tavoittaa kuulijoita ympäri maailmaa.

Tuemme Yangonin elokuvakoulua Myanmarissa. Myanmarissa on koulutettu Vikesin tuella noin 70 elokuva-alan ammattilaista, jotka ovat tuottaneet vuosien mittaan saman määrän dokumenttielokuvia, jotka kertovat Myanmarin naisten, lasten ja etnisten ryhmien todellisuudesta.

Tuemme tutkivaa journalismia Nicaraguassa. Vikes on toiminut Nicaraguassa jo vuodesta 2007 lähtien. Hankkeisiimme on vuosien kuluessa osallistunut yli 100 toimittajaa ja opiskelijaa. Nykyisen hankkeemme avulla on esimerkiksi tuotettu kymmeniä ammattitaitoisia dokumenttielokuvia, reportaaseja ja radio-ohjelmia, joilla on puututtu moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

LAHJOITA VIKESILLE

Voit onnitella 10-vuotista Vikesiä lahjoituksella: vikes.fi/lahjoita

Halutessasi voit suunnata lahjoituksesi jollekin hankkeistamme. Kiinnostaako yhteisömedian tukeminen Tansaniassa? Median tukeminen Somaliassa? Elokuvakoulun tukeminen Myanmarissa?

Voit tukea sananvapaustyötämme kehittyvissä maissa myös kuukausilahjoituksella. Yrityksesi tai organisaatiosi voi myös auttaa lahjoittamalla ja ryhtymällä Vikesin yhteistyökumppaniksi.

Kerättävät varat käytetään kehitysmaissa tehtävän sananvapaustyömme tukemiseen. Ulkoministeriö tukee Vikesiä kehitysyhteistyövaroin.